

Tjänsteskrivelse

Datum

2024-05-02

Vår referens

Frida Olgun

Utvecklingssekreterare

frida.olgun@malmö.se

Remiss angående Remiss Arbetsmarknadsdepartementet - Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras (SOU 2023:98) ASN-2024-5462

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden har beretts möjlighet att yttra sig över *Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras* SOU 2023:98 som är slutbetänkandet av utredningen om skydd, stöd och vård för personer som har utsatts för övergrepp vid produktion eller distribution av pornografi.

Utredningens förslag är att sexuellt utnyttjande i pornografiskt syfte bör bli en tydlig del av arbetet mot våld samt att kunskap- och metodutvecklingen behöver stärkas. Insatser på bred front för en ökad kunskap bland vuxna och barn, utvecklande av nationella kunskapsstöd för yrkesverksamma är andra förslag.

Därutöver lyfts behov av stöd för både vuxna och barn att ta ner bilder och filmer från internet, samt stöd till kommuner och regioner att utveckla arbetet med att förebygga sexuellt utnyttjande i pornografiska syften och kunna erbjuda skydd, stöd och vård.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen instämmer i behovet att lyfta den här utsattheten på ett tydligt sätt och ställer sig positiv till de flesta förslagen. Samtidigt understryker förvaltningen vikten av att inte skapa parallella strukturer i arbetet.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrandet avseende Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras (SOU 2023:98)
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden skickar yttrandet till kommunstyrelsen
3. Arbetsmarknads- och socialnämnden justerar paragrafen omedelbart.

Beslutsunderlag

- Betänkande av utredningen om skydd, stöd, och vård för personer som har utsatts för övergrepp vid produktion eller distribution av pornografi, volym 2 (SOU 2023:98)
- Betänkande av utredningen om skydd, stöd, och vård för personer som har utsatts för övergrepp vid produktion eller distribution av pornografi, volym 1 (SOU 2023:98)
- G-Tjänsteskrivelse ASN-2024-5462 Remiss angående Remiss Arbetsmarknadsdepartementet - Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras (SOU 2023:98)
- Yttrande - Remiss angående Remiss Arbetsmarknadsdepartementet - Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras (SOU 2023:98)

Beslutsplanering

ASN beredning 2024-05-07

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2024-05-16

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2024-05-30

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Arbetsmarknads- och socialnämnden har beretts möjlighet att yttra sig över *Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras SOU 2023:98* som är slutbetänkandet av utredningen om skydd, stöd och vård för personer som har utsatts för övergrepp vid produktion eller distribution av pornografi.

Utredningen har haft i uppdrag att kartlägga vuxnas utsatthet för våld och andra övergrepp, samt exploatering av barn, vid produktion eller distribution av pornografi i Sverige. Utredningen hade även i uppdrag att föreslå hur tillgången till skydd, stöd och vård kan förbättras, samt att analysera brottslighet kopplad till produktion och distribution av pornografi.

Utredningen understryker att det handlar om en bred grupp av barn och vuxna med olika erfarenheter och behov. Våldet de utsätts för har stark koppling till mäns våld mot kvinnor, våld mot barn och våld i nära relationer, i synnerhet sexuellt våld och sexuell exploatering. Målgruppen är inte lätt att avgränsa samtidigt som den behöver synliggöras som en egen grupp för att dess särskilda utsatthet ska bli tydlig.

Nedan redogörs för de förslag som tydligast berör nämndens verksamheter och uppdrag.

1. *Sexuellt utnyttjande i pornografiskt syfte bör bli en tydlig del av arbetet mot våld*

Utredningen föreslår att sexuellt utnyttjande i pornografiska syften uttryckligen omfattas av det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet att *mäns våld mot kvinnor ska upphöra*, samt av såväl åtgärdsprogram som nationella strategier kopplade till delmålet.

Utredningen föreslår att om regeringen beslutar om en ny nationell strategi om våld mot barn bör den omfatta att förebygga och bekämpa sexuellt utnyttjande i form av att barn skildras i bilder och filmer som sprids i pornografiska syften.

Utredningen föreslår att målgruppen ska inkluderas i närliggande politikområden när strategier och policydokument tas fram. Exempelvis inom områden som sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, psykisk hälsa, hbtqi-personers rättigheter, funktionshinderspolitiken eller barn som placeras för vård utanför det egna hemmet.

2. *Kunskaps- och metodutvecklingen behöver stärkas*

Utredningen föreslår att särskilda medel avsätts för forskning om området. Vidare att Statens beredning för medicinsk och social utvärdering får uppdrag att genomföra en kartläggning för att identifiera metoder att upptäcka sexuell riskutsatthet. De föreslås även att ta fram metoder inom hälso- och sjukvården för behandling av barn och vuxna som utnyttjats sexuellt i pornografiska syften.

3. *Insatser på bred front behövs för en ökad kunskap bland vuxna och barn*

Utredningen föreslår att regeringen ger Jämställdhetsmyndigheten, länsstyrelserna och den myndighet som föreslås ansvara för samordningen av eventuell strategi om våld mot barn, ett gemensamt uppdrag. Uppdraget föreslås ha fokus på att öka kunskap bland allmänheten, särskilt bland riskgrupper, om sexuellt utnyttjande i pornografiska syften, genom en målgruppsanpassad informationssatsning.

Utredningen föreslår att regeringen ger Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd i uppdrag att ta fram informationsmaterial till vårdnadshavare och andra vuxna i barns närhet om barns och ungas sexuella riskutsatthet på internet, samtycke och vad som är brottsliga handlingar.

Utredningen föreslår att regeringen ger Uppsala universitet (Nationellt centrum för kvinnofrid) i uppdrag att utveckla arbetet med stöddlinjerna för våldsutsatta så det blir tydligare att personer som har utsatts eller riskerar att utsättas för våld och övergrepp vid produktion och distribution av pornografi är en del av målgrupperna.

Regeringen föreslås också ge Folkhälsomyndigheten och övriga hbtqi-strategiska myndigheter ett gemensamt uppdrag att undersöka behovet av kunskapshöjande insatser och utvecklade arbetsätt för att nå hbtqi-personer samt att sedan genomföra de insatser som myndigheterna bedömer behövs.

4. *Nationellt kunskapsstöd för relevanta yrkesverksamma grupper behöver utvecklas med utgångspunkt i bästa tillgängliga kunskap och anpassas efter målgruppernas behov*

Utredningen föreslår att regeringen ger Jämställdhetsmyndigheten, Socialstyrelsen, Linköpings universitet (Barnafrid) och Uppsala universitet (Nationellt centrum för

kvinnofrid) ett gemensamt uppdrag att identifiera, följa upp och utvärdera arbetssätt för socialt uppsökande arbete på internet.

Vidare att regeringen ger Socialstyrelsen, Uppsala universitet (Nationellt centrum för kvinnofrid), Linköpings universitet (Barnafrid) och länsstyrelserna i gemensamt uppdrag att säkerställa att det finns kunskapsstöd med kompetensutvecklande insatser om målgruppen för yrkesverksamma inom socialtjänst och hälso- och sjukvård.

5. *Stöd för att ta ner bilder och filmer från internet behöver vara tillgängligt för både barn och vuxna*
Utredningen föreslår att regeringen ger lämplig myndighet i uppgift i sin instruktion att finansiera en hjälplinje, en så kallad *hotline*, inriktad på att hjälpa barn att få bort sexuellt övergreppsmaterial från internet, samt att regeringen avsätter permanenta medel för detta.

Därutöver föreslås att Brottsoffermyndigheten får i uppdrag att genomföra en förstudie om hur en verksamhet som hjälper vuxna att ta ner material från plattformar på internet kan organiseras och utvecklas.

6. *Kommuner och regioner bör ges stöd att utveckla arbetet med att förebygga sexuellt utnyttjande i pornografiska syften och kunna erbjuda skydd, stöd och vård*
Utredningen föreslår att regeringen inleder en dialog med Sveriges Kommuner och Regioner i syfte att avsätta medel till kommuner och regioner för att de ska ges möjlighet att vidta åtgärder för att relevanta verksamheter som möter barn och unga ska ha fungerade rutiner för att upptäcka barn som har utsatts för sexuella övergrepp eller tillhör gruppen sexuellt riskutsatta.

Utredningen föreslår att kommuner redan nu, med stöd av befintliga metodstöd och av länsstyrelserna, börjar inkludera brott med koppling till sexuellt utnyttjande i pornografiska syften i det arbete som bedrivs med utgångspunkt i lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete samt i det våldsförebyggande arbetet som många kommuner bedriver.

Dessutom föreslår utredningen att regeringen beslutar om utvecklingsmedel för regional samverkan och samordning mellan kommuner, regioner och idéburna organisationer samt andra relevanta aktörer avseende förebyggande arbete, skydd, stöd och vård.

Länsstyrelserna föreslås stödja samordningen i sina respektive län, och Jämställdhetsmyndigheten ges i uppdrag att fördela utvecklingsmedlen, ge stöd till genomförandet samt att samordna det nationella stödet och redovisningen.

Förvaltningens överväganden

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen instämmer i utredningens beskrivning av målgruppen och att våldet de utsatts för har stark koppling till mäns våld mot kvinnor, våld mot barn och våld i nära relationer, i synnerhet sexuellt våld och sexuell exploatering.

Förvaltningen instämmer i att målgruppen behöver synliggöras på ett tydligt sätt och ser det som mycket positivt att utredningen sammanhållet beskriver utsattheten samt villkor och behov för en eftersatt grupp.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen har särskilt bedömt konsekvenserna kring de förslag som tydligast berör nämndens verksamheter och uppdrag.

1. Sexuellt utnyttjande i pornografiskt syfte bör bli en tydlig del av arbetet mot våld

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ställer sig positiv till förslagen. Det är av vikt att sexuellt utnyttjande i pornografiskt syfte blir synliggjort som en form av sexuellt våld. Denna målgrupp behöver också synliggöras på ett tydligt sätt samt hur tätt kopplad den samtidigt är till annan våldsutsatthet.

2. Kunskaps- och metodutvecklingen behöver stärkas

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen instämmer i att kunskaps- och metodutvecklingen inom området behöver stärkas och är positiv till att särskilda medel avsätts för detta ändamål.

Förvaltningen ser även positivt på ett uppdrag för Statens beredning för medicinsk och social utvärdering att kartlägga vilka metoder som redan finns och kan användas i nuläget.

3. Insatser på bred front behövs för en ökad kunskap bland vuxna och barn

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen är positiv till förslagen. Det finns ett stort behov att höja kunskapsnivån i dessa frågor. Utredningen skriver att det skulle öka möjligheterna att utsatta vuxna och barn identifieras samt söker och får tillgång till skydd, stöd och vård, vilket förvaltningen håller med om.

Förvaltningen anser att det är viktigt att utredningen särskilt lyfter behovet av kunskapshöjande insatser och utvecklade arbetssätt för att nå hbtqi-personer som är en särskilt utsatt grupp när det gäller våld. Förvaltningen ställer sig frågande till att behovet av detsamma för att nå personer med funktionsnedsättningar inte uttryckligen lyfts. Även det är en särskilt utsatt grupp.

4. Nationellt kunskapsstöd för relevanta yrkesverksamma grupper behöver utvecklas med utgångspunkt i bästa tillgängliga kunskap och anpassas efter målgruppernas behov

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ställer sig positiv till förslagen. Förvaltning vill dock understryka polismyndighetens kunskap om uppsökande arbete på nätet och vikten av att den tillvaratas i ett sådant arbete.

5. Stöd för att ta ner bilder och filmer från internet behöver vara tillgängligt för både barn och vuxna

Förvaltningen är positiv till förslagen och ser behov av att ett sådant arbete kommer i gång skyndsamt.

6. Kommuner och regioner bör ges stöd att utveckla arbetet med att förebygga sexuellt utnyttjande i pornografiska syften och kunna erbjuda skydd, stöd och vård

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ser fördelar med förslaget att inkludera brott med koppling till sexuellt utnyttjande i pornografiska syften i det brotts- och våldsförebyggande arbetet men ställer sig tveksam till övriga förslag.

Förvaltningen ser behovet att lyfta målgruppen på ett tydligt sätt men samtidigt är det viktigt att inte skapa parallella strukturer. Utifrån den starka koppling som finns till annan våldsutsatthet bör målet vara att integrera arbetet mot denna form av utsatthet i det övriga arbetet mot mäns våld mot kvinnor, våld mot barn, våld i nära relationer, sexuellt våld och sexuell exploatering.

Förvaltningen anser att de förslagen bör utredas vidare och klargöras utifrån ett helhetsperspektiv på området.

Ansvariga

Jonas Magnusson Enhetschef

Truls Hallin Avdelningschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef